

LUNDS UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier,

Medie- och kommunikationsvetenskap

VT 2020

MKVA22:4

01-06-2020

LUNDS
UNIVERSITET

Mamma, pappa, barn

**En kvalitativ studie om hur kärnfamiljen och föräldraskap konstrueras och
upprätthålls inom tidningen *Vi föräldrar***

Författare: Johanna Aldenmark och Matilda Palm

Handledare: Magnus Johansson

Examinator: Fredrik Edin

SAMMANFATTNING

Den här uppsatsen undersöker hur föräldratidningar skildrar föräldraskap i förhållande till genus och till stereotyper av kärnfamiljer. Det blir allt vanligare i Sverige att familjer inte längre är uppbyggda som den traditionella kärnfamiljen, utan samkönade äktenskap, ensamstående föräldrar med mera har förändrat bilden av hur en familj "ska" se ut. Men trots att det blir vanligare med alternativa familjekonstellationer menar flera tidigare forskare att myten om den traditionella kärnfamiljen fortfarande är normen och idealet i samhället. För att undersöka hur myterna kring kärnfamiljen och de traditionella föräldrarrollerna konstrueras i föräldratidningar, har en kvalitativ innehållsanalys av artiklar i tidningen *Vi föräldrar* utförts. Materialet analyseras med hjälp av en semiotisk analys eftersom det möjliggör en analys av tidningens djup och budskap. Utifrån analysen går det att urskilja att det vanligaste sättet *Vi föräldrar* framställer familjer är utifrån de rådande myterna om den traditionella kärnfamiljen. Det går även att urskilja att föräldrarollen mestadels kopplas till den stereotypa mamma- och papparollen, nämligen att föräldrarollen tydliga kopplas till könsrollerna. De framkom få fall i tidningen med alternativa familjeformer och när de väl gestaltas så framställs familjeformen mer komplicerad än den traditionella kärnfamiljen. Detta tyder på att *Vi föräldrar* inte utmanar myter om kärnfamiljen på det sätt som krävs för att alternativa familjeformer ska bli lika accepterade som den traditionella kärnfamiljen.

Nyckelord: Myten om kärnfamiljen, alternativa familjeformer, föräldraskap, genus, representation.

Titel: Mamma, pappa, barn - En kvalitativ studie om hur kärnfamiljen och föräldraskap konstrueras och upprätthålls inom tidningen *Vi föräldrar*.

Författare: Johanna Aldenmark och Matilda Palm, författad vid institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet vårterminen 2020.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.0 INLEDNING	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och frågeställningar	5
2.0 METOD	6
2.1 Kvalitativ studie	6
2.2 Val av metod: en kvalitativ innehållsanalys	6
2.3 Urval och avgränsning	7
2.4 Insamling och analys av material	8
2.5 Kritisk reflektion och studiens kvalitet	8
3.0 TIDIGARE FORSKNING	9
3.1 Svensk familjehistoria	9
3.2 Hur HBTQ-föräldrar upplever representation av familjeformer i andra länder.....	10
3.3 Hur föräldrarollen representeras i Året runt 1998	10
4.0 TEORI	11
4.1 Barthes mytologier: Myter om familjen	11
4.1.1 <i>Vad är en myt?</i>	11
4.1.2 <i>Myten om kärnfamiljen</i>	11
4.1.3 <i>Myten om den “moderna familjen”</i>	12
4.1.4 <i>Myten om föräldraskap inom kärnfamiljen</i>	13
4.2 Genus i kärnfamiljen	14
4.2.1 <i>Vad är genus?</i>	14
4.2.2 <i>Könsroller inom kärnfamiljen</i>	14
4.2.3 <i>Hur uttrycker sig genus i massmedier?</i>	15
5.0 ANALYS	16
5.1 Bilden av en kärnfamilj	16
5.2 Representation utifrån föräldrarollen	22
5.3 Sammanfattning av analysen	26
6.0 SLUTDISKUSSION	26
REFERENSLISTA	29

1.0 INLEDNING

1.1 Bakgrund

Män och kvinnor har genom historien blivit socialiserade in i olika roller i samhället. Mannen har setts som familjeförsörjare medan kvinnan har varit ansvarig för att ta hand om hushåll och barn. Den här tydliga uppdelningen hos män och kvinnor har utmanats med tiden och idag är det inte lika vanligt i Sverige att kvinnan endast har ansvaret för hushållet, även om vissa strukturer kvarstår. Eftersom kvinnor genom tiden varit tvungna att ta hand om hushållet har mammorollen varit en av kvinnans viktigaste uppgifter i livet (Ahrne, Roman, Franzén 2003:141). Eftersom föräldrarollen länge har varit kvinnans viktigaste uppgift i livet, har även de flesta föräldra- och graviditetstidningar riktat sig primärt till kvinnor. En föräldratidning som uttrycker att de inte enbart riktar in sig till kvinnor är *Vi föräldrar* som beskriver att det ska vara en tidning för både mammor och pappor som handlar om föräldraskap, graviditet och barn. Tidningen startade 1968 och ville revolutionera synen på föräldraskap, den ville bland annat förmedla att vara förälder faktiskt är för både pappor och mammor (Fröjd 2008).

I takt med att könsrollerna utmanas och att synen på föräldraansvar förändras har det även skett en förändring för hur konstellationen kring den klassiska "kärnfamiljen" är uppbyggd. Enligt Ahrne et al. (2003:123) innebär den traditionella kärnfamiljen en mamma, pappa och deras biologiska barn. Idag kan denna kärnfamilj se annorlunda ut. Samkönade föräldraskap, ensamstående föräldrar, ofrivillig barnlöshet, adoption, IVF-behandlingar med mera har förändrat den klassiska bilden av hur en familj "ska" se ut. Människor i Sverige har idag blivit alltmer medvetna om den mer moderna synen på könsroller och kärnfamiljer, men trots detta menar Ahrne et al. (2003:123) att den traditionella synen på en kärnfamilj ändå ses som normen och idealet i samhället.

Roland Barthes (2007) beskriver de myter som finns i samhället. Han förklarar en myt som ett yttrande, där myten ger betydelse till något annat (Barthes 2007:205). Strinati (2004) förklarar att syftet med myten är förvandla det historiska till något självklart och accepterat,

myten handlar om att se vilka normer som finns i samhället idag (Strinati 2004:101). Deborah Chambers (2001) använder sig av Barthes mytbegrepp för att kunna analysera myter om den traditionella kärnfamiljen som råder idag. Eftersom den traditionella kärnfamiljen besitter den idealiserade normen i samhället och för att andra familjekonstellationer i samhället inte ska riskerade att bli förpassade, krävs det att myterna om kärnfamiljen utmanas för att andra familjekonstellationer ska bli mer accepterade (Chambers 2001:34).

Som ovan nämnt har *Vi föräldrar* varit en tidning som sedan start velat utmana de normer och myter som finns i samhället rörande föräldraskap idag. Tidningen beskriver på sin hemsida att de under 2000-talet började inkludera andra typer av familjer än normen, exempelvis samkönade föräldraskap eller reportage om äggdonationer (Fröjdh 2008). I och med att *Vi föräldrar* är en tidning inriktad på föräldraskap och barn och eftersom de själva menar att de är inkluderande och utmanande till den klassiska "kärnfamiljen" och den traditionella synen på föräldraskap, blir det intressant att se hur detta ges i uttryck i deras tidning. Är det så att tidningen faktiskt inkluderar olika typer av föräldraskap och olika typer av familjer, eller är det återigen en plats i massmedier där människor blir representerade utifrån deras stereotyper?

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur föräldratidningar skildrar föräldraskap i förhållande till genus och till stereotyper av kärnfamiljer. Med hjälp av Roland Barthes *Mytologier* ämnar studien till att undersöka hur myterna om kärnfamiljen konstrueras och upprätthålls inom föräldratidningar. Med tanke på att alternativa familjekonstellationer blir allt vanligare i Sverige, men att myten om kärnfamiljen trots detta är normen i samhället, blir det relevant att undersöka hur detta kommer till uttryck i en av Sveriges största föräldratidningar. Utifrån studiens syfte har två frågeställningar formulerats:

- Hur representeras föräldraskap i tidningen *Vi föräldrar*?
- Hur konstrueras myterna kring kärnfamiljen och dess alternativ i tidningen?

2.0 METOD

2.1 Kvalitativ studie

Inom samhällsvetenskaplig forskning används antingen en kvantitativ eller kvalitativ metod. Inom kvantitativ forskning vill forskaren få ut absoluta sanningar från mätbar och statistisk data, vilket inte är syftet med vår studie (Hartman 2004:205-207). För kvalitativ metod däremot, intresserar sig forskaren för att skapa sig en förståelse kring olika människors livsvärld. Forskaren vill skapa sig en förståelse och tolka människor genom att undersöka deras subjektiva synsätt på världen (Hartman 2004:273-274). Eftersom syftet med vår studie är att undersöka på vilket sätt föräldratidningar idag framställer olika typer av föräldraskap och familjer, handlar det om att undersöka subjektiva tolkningar och livsvärldar snarare än att få fram statistiska och mätbara resultat. På grund av detta utgår studien från en kvalitativ metod.

2.2 Val av metod: en kvalitativ innehållsanalys

För att lyckas ta reda på hur *Vi föräldrar* skildrar föräldraskap i förhållande till genus och stereotyper av kärnfamiljer har en kvalitativ innehållsanalys genomförts. När man ska studera medietexter, exempelvis tidningar, är det vanligt att göra en textanalys. Inom en textanalys brukar man vanligtvis skilja på textens innehåll och uttryck. Studier där medietextens innehåll ska analyseras använder sig forskaren av en innehållsanalys, antingen en kvantitativ eller kvalitativ sådan (Ostbye, Knapskog, Helland & Larsen 2013:63-64). En kvantitativ innehållsanalys används när innehåll ska mätas och kvantifieras, närmare bestämt studier av medietexter där analysen endast sker av den omedelbara betydelsen av innehållet men där textens djup inte analyseras vidare. En kvantitativ innehållsanalys hade exempelvis varit lämpad för vår studie om vi skulle undersöka förekomsten av antalet pappor i tidningen. För studier där det krävs en mer djupgående textanalys för att fånga underliggande budskap lämpar det sig att utföra en kvalitativ innehållsanalys (Ostbye et al. 2013:65).

Den kvalitativa innehållsanalysen grundar sig i olika teoritraditioner och under 1970-talet utvecklades metoden med inspiration från ytterligare teorier, där strukturalism är en av dem

(Ostbye et al. 2013:64-65). Semiologin är en del av det strukturalistiska synsättet som ämnar till att öka förståelsen kring meningsskapandet och förståelsen av texter. Roland Barthes är en av de mest framgångsrika semiologerna, som analyserar mytologier och har utvecklat den semiotiska analysmodellen för att analysera de bakomliggande innebörderna i texter (Ostbye et al. 2013:66). Eftersom semiotiska analyser bidrar med att analysera medietexters djup och budskap, lämpar sig denna typ av analys för vår studie. Med hjälp av en semiotisk analys, där bland annat Barthes mytbegrepp diskuteras, blir analysen av vårt material mer djupgående. Detta eftersom det ökar vår förståelse kring bakomliggande innebörder i artiklar i *Vi föräldrar*. Barthes mytbegrepp diskuteras vidare i teoriavsnittet.

2.3 Urval och avgränsning

I studien har material i form av text och bild från tidningen *Vi föräldrar* analyserats. Studien avgränsades till att analysera olika nummer av tidningen från år 2019 och 2020. Anledningen till varför vi valde tidningen *Vi föräldrar* är för att det är en tidning som riktar sig till föräldrar, barn och graviditet och som enligt egen utsago är utmanande av normer inom exempelvis föräldraskap (Fröjdth 2008). För studien har ett strategiskt urval tillämpats som urvalsmetod. Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud (2010:180-182) menar att urvalet antingen kan vara samtliga analysenheter, eller ett slumpmässigt eller strategiskt urval. Strategiskt urval innebär att forskaren väljer studieobjekt som antingen anses typiska eller kritiska för populationen. Dessa objekt kommer inte vara representativa för hela populationen, men däremot kommer objekten visa generella aspekter om övriga objekt i populationen. För den här studien valde vi att välja magasin från och med studiens start, vilket var nummer 5 maj 2020, för att sedan analysera tidigare nummer till och med nummer 8 augusti 2019. Vi valde att analysera tidningar tills vi ansåg att vi uppnått teoretisk mättnad, vilket enligt Esaiasson et al. (2010:180-182) innebär att forskaren samlat tillräckligt mycket material för att inte några nya aspekter eller mönster skulle dyka upp. Efter sex nummer ansåg vi att vi uppnått teoretisk mättnad eftersom vi sett tydliga mönster i dessa nummer och vi ansåg att en analys av ett till nummer inte hade bidragit till något nytt till analysen (Esaiasson et al. (2010:180-182). De mönster som vi såg utifrån dessa nummer var exempelvis att den traditionella kärnfamiljen var överrepresenterade och att mammor framställs på liknande sätt i varje tidning. Detta diskuteras vidare i analysen.

2.4 Insamling och analys av material

Innan vi samlade in vårt material valde vi att i enlighet med studiens syfte, titta särskilt noga på familjekonstellationer, manligt/kvinnligt och föräldraskap/föräldransvar. Som tidigare nämnts lämpar det sig med en semiotisk analys för denna studie. Därför valde vi att börja analysera materialet utifrån bland annat Barthes begrepp denotation och konnotation (Hansen & Machin 2019:168). Vi valde att först samla in och skriva ner det denotativa i tidningen, alltså det första och det direkta vi såg. Det kunde vara exempelvis att vi antecknade "bild på familj" eller olika rubriker. Sedan valde vi att göra en mer djupgående analys, nämligen genom att analysera och anteckna konnotationen (Hansen & Machin 2019:169-171). När vi skrivit ner det denotativa och konnotativa under varje intresseområde från de tidningar vi analyserat började vi se mönster i materialet. De övergripande mönster som framkom i materialet var hur familjer framställs och hur föräldraskap utifrån könsroller illustrerades i tidningen. Detta kommer att presenteras närmare i analysen.

2.5 Kritisk reflektion och studiens kvalitet

Något som bör tas i beaktning med det urval denna studie tillämpat är begränsningarna att kunna generalisera resultaten till hela populationen, nämligen till alla nummer av *Vi föräldrar* eller andra föräldratidningar. För att lyckas få resultaten generaliserbara till en hel population hade en studie av totalpopulationen, alltså alla tidningar varit att föredra. Detta går förstås inte i praktiken eftersom det finns alldeles för många tidningar att analysera inom denna strama tidsram, däremot kan ett slumpmässigt urval vara nästintill generaliserbart på populationen (Esaiasson et al. 2010:195). Men då syftet med denna studie handlar om att undersöka hur bland annat föräldraskap skildras i tidningen, ansåg vi det mer relevant att tillämpa ett strategiskt urval för att hitta de tidningar och artiklar som faktiskt skildrar detta. Med det sagt kommer inte studiens resultat presenteras som absoluta sanningar utan snarare som tolkningar av verkligheten.

Detta går även hand i hand med att studien har en kvalitativ och inte kvantitativ metod. Inom kvalitativa metoder vill vi skapa oss en förståelse och tolka vårt material, snarare än att att få

kvantifierad data och statistiska resultat. Detta resulterar också i problem att generalisera studiens resultat, eftersom resultaten är grundande i våra tolkningar och vår förförståelse snarare än absoluta sanningar (Esaiasson et al. 2010:254). På grund av detta kan det även bli svårt för andra forskare att replikera studien i framtiden.

När vi samlade in vårt material till studien tittade vi som tidigare nämnts särskilt noga på familjekonstellationer, manligt/kvinnligt och föräldraskap/föräldraansvar och det var endast material rörande detta vi samlade in för att sedan analysera. Vi är medvetna om att det utifrån en sådan strategi resulterar i att annat material i tidningen faller bort. Med tanke på att detta var de områden som vi var intresserade att studera och eftersom vi kunde samla mycket material utifrån de områdena, ansåg vi att detta inte hade någon större påverkan på vår analys.

3.0 TIDIGARE FORSKNING

Som tidigare nämnts, fungerar den traditionella kärnfamiljen som norm i Sverige även om allt fler människor blir medvetna om att det blir vanligare med andra familjeformer. I detta avsnitt presenteras tidigare forskning för att vi ska kunna få ytterligare förståelse och kunskap kring myter om familjen och föräldraroller, för att se hur detta tagits i uttryck både historiskt och i modernt tid.

3.1 Svensk familjehistoria

Sedan femtiotalet har den traditionella familjeformen förändrats i Sverige. Bland annat så har antalet skilsmässor ökat, det blir allt vanligare att kvinnor arbetar och nya familjeformer har växt fram vid sidan om den traditionella kärnfamiljen. Några exempel på alternativa familjebildningar är samboförhållande, ensamstående föräldraskap, delad vårdnad och ombildade familjer (Ahrne et al. 2003:122). Sverige har jämfört med andra västeuropeiska länder utvecklats till att bli det land där det är vanligast att familjer skiljer sig ifrån den idealtypiska kärnfamiljen. Skillnaden ligger främst i Sveriges höga skilsmässotal och i en hög andel kvinnliga förvärvsarbetare. Trots detta har den traditionella kärnfamiljen inte spelat ut sin viktiga roll utan ännu fungerar kärnfamiljen som norm och ideal även i Sverige (Ahrne et al. 2003:123-124). Detta är intressant för denna studie eftersom det klargör hur den svenska familjeformen har utvecklats till att bli och förklarar även hur Sverige ligger till jämfört med

andra länder. Detta kan bidra till en intressant diskussion eftersom *Vi föräldrar* är en svensk tidning som riktar in sig till familjer och föräldrar i Sverige (Bonnier Magazine & Brands AB u.å).

3.2 Hur HBTQ-föräldrar upplever representation av familjeformer i andra länder

Elizabeth Reed (2018) har i sin artikel *The Heterogeneity of Family: Responses to Representational Invisibility by LGBTQ Parents* studerat hur HBTQ-föräldrar boende i England och Skottland upplever medias representationer av olika familjekonstellationer. I artikeln har Reed intervjuat 30 olika HBTQ-föräldrar där samtliga hävdade att media erbjuder ett begränsat utbud representativt för deras familjekonstellation. Reed framhåller likaså att det finns ett begränsat utbud gällande representationen av icke-heterosexuella familjeformer och menar på att detta gap leder till en sociokulturell osynlighet för denna kategori av familjeform. Reed förklarar hur den heterosexuella familjeformen är den som ständigt får ta plats i media och att detta leder till att de intervjuade HBTQ-föräldrarna upplever att deras familjeform osynliggörs och därav exkluderas i media (Reed 2018). Denna studie är intressant för vår studie eftersom den ger oss en inblick i hur familjer bortom den klassiska kärnfamiljen blivit representerade i media i ett annat land än Sverige. Dock riktar sig inte Reeds studie in på specifikt föräldrarollen vilket är ett område som är intressant för vår studie.

3.3 Hur föräldrarollen representeras i *Året runt* 1998

Gunilla Jarlbro (2006) återberättar Gullan Skölds (1998) studie som handlade om att studera föräldratidningen *Året runt* för att undersöka hur tidningen representerade kvinnor och män. Resultatet av Skölds studie var att kvinnor fortfarande (1998) representeras utifrån deras kvinno- och mammaroll, och Sköld förklarade att hon knappast blev förvånad över resultatet. Jarlbro valde att titta på ett exemplar av samma tidning men år 2005 för att se om det utvecklats till att bli mer jämställd. Enligt Jarlbro blev resultatet nästintill detsamma 2005 som 1998, nämligen att kvinnor framställs i hemmet och utan koppling till att ha något arbete utanför hemmet. Jarlbro förklarar vidare att tidningen gestaltar kvinnorna utifrån deras utseende, matlagning eller bakning och ständigt på ett vis som går ut på att behaga sin familj

på ett eller annat sätt (Jarlbro 2006:101-102). Studien som presenteras ovan är intressant för denna studie eftersom den undersöker hur föräldraroller representerades i en föräldratidning fast över tjugo år sedan vilket kan möjliggöra ökad förståelse kring hur föräldraroller representerats historiskt.

4.0 TEORI

4.1 Barthes mytologier: Myter om familjen

4.1.1 Vad är en myt?

Roland Barthes (2007) studerar mytologier och han förklarar att myter kan uppfattas som ett sekundärt semiotiskt system. Han förklarar en myt som ett yttrande och som ett kommunikationssystem, där myten ger betydelse till något. Att definiera en myt handlar om att undersöka *hur* myten uttrycks och inte endast vad den *innehåller*. Barthes beskriver även sambandet mellan det betecknande, det betecknade och myter (Barthes 2007:205-206). Eftersom det i semiologin syftar till att gå från de direkta tolkningarna i texter till att istället synliggöra de bakomliggande innebörderna i texten, kan man upptäcka de ideologier som finns inom kulturella myter (Barthes 2007:203). Dominic Strinati (2004) förklarar att syftet med myten bland annat är att förvandla det historiska till något självklart och naturligt, med andra ord till det som accepteras idag. Syftet med en myt handlar således inte om att bekräftas till att vara antingen sann eller falsk utan snarare så handlar myten om att urskilja vilka normer som finns i samhället idag (Strinati 2004:101-102). Det blir därför relevant att ha med Barthes mytbegrepp i studien eftersom det gör det möjligt att synliggöra de bakomliggande innebörderna i artiklarna i *Vi föräldrar*. Genom att analysera bilder, rubriker och texter i artiklarna kan vi få en förståelse kring hur myterna om kärnfamiljen och andra alternativ konstrueras i tidningen.

4.1.2 Myten om kärnfamiljen

I sin bok *Representing the family* undersöker Deborah Chambers familjen som en ideologisk konstruktion för att på så sätt kunna förstå hur ideér om hur familjen representeras med hjälp av diskurser. I boken läggs det främst fokus på två viktiga teman inom västvärlden som har kommit till att representera huvudargumenten gällande familjen, vilket främst gäller att den

vita heterosexuella människan ständigt blir privilegerad (Chambers 2001:2). Chambers (2001) använder sig av Roland Barthes mytbegrepp och beskriver i sin tur hur han använde sig av myter för att referera till tecken som uttrycker bekanta och kraftiga system för kulturella föreställningar på ett sätt som gör att vi normaliserar dem. Chambers (2001:34) utforskar grunderna till myterna om familjers ursprung och undersöker inventionen av familjeideologi. 1900-talets ursprung till myter och definitioner av familj och hushåll som vi fortfarande ser idag uppkom då. Myterna om kärnfamiljen kan ses som en offentlig skildring, vilket innebär att den traditionella kärnfamiljen fungerar som norm i samhället vilket resulterar i att andra familjeförhållanden som inte går i linje med detta förnekas. Myterna måste utmanas för att kunna flytta kärnfamiljen från dess centrala, idealiserade position och sedan placera den tillsammans med andra familjära och sociala relationer. Vidare beskrivs det hur det akademiska och kulturella framställningarna av den vita kärnfamiljen ses som en överlägsen så kallad "funktionell familj". Medan andra familjekonstellationer som utmanar normen ses snarare som en avvikande familjeform (Chambers 2001:34). Det blir intressant att analysera myten om kärnfamiljen i artiklar i *Vi föräldrar* för att se om myterna lever vidare i tidningen eller om de snarare utmanas av alternativa familjekonstruktioner.

4.1.3 Myten om den "moderna familjen"

George Peter Murdock var den första att använda begreppet kärnfamilj och han förklarar att en kärnfamilj består av en man och en kvinna som delar bostad och lever i en gemensam ekonomisk, känslomässig relation och har gemensamma biologiska barn tillsammans (Hendrix 1975:126). Talcott Parsons använde också begreppet kärnfamilj men han fokuserade på kärnfamiljens inre struktur och därmed rollfördelning mellan könen. Parsons menar att en sådan rollfördelning tar hänsyn till samhällets behov av "expressiva" och "instrumentella" ledare. Den som innehar den expressiva rollen, vilket tilldelats kvinnan, är den som håller familjen samman och tillfredställer familjens känslomässiga behov. Mannen som då tilldelas den instrumentella rollen, sköter istället familjens relationer utåt och tillgodoser dess materiella behov. Anledningen till att kvinnan tillsattes den expressiva rollen menar Parsons är på grund av kvinnors funktion i den biologiska reproduktionen. Därav tilldelade Parsons förklaring till könsarbetsfördelning inom familjen en biologisk sådan, vilket gick i linje med många teoretiker före honom (Ahrne et al. 2003:114). Dessa teorier om kärnfamiljer och roller inom kärnfamiljer var bland de första som uppkom inom området,

därför kan de uppfattas som tämligen gamla. Men eftersom vi fortfarande kan se att deras teorier om kärnfamiljen fortfarande lever kvar blir det således intressanta att ha med studien.

Men dessa ovanstående teorier om kärnfamiljen har dock kritiserats eftersom de inte täcker alla familjeformer som faktiskt existerar. Teorierna utesluter familjer med ensamstående föräldrar likaledes ombildade familjer, vilka båda två är familjeformer som vuxit kraftigt sedan femtiotalet. Parsons teorier har även fått motta en hel del feministisk kritik, denna kritik har främst fokuserat på relationerna inom familjen. En del av kritiken menar på att Parsons syn på könsroller i familjen är sexistiska och påstår att Parson menar att mansrollen är överordnad kvinnorollen. Kritiker menar att som hemmafruar blir kvinnor socialt och ekonomiskt beroende av sina män och det uppstår en asymmetrisk maktrelation inom familjen (Ahrne et al. 2003:117-118). Eftersom det vuxit fram fler familjeformer sedan femtiotalet och *Vi föräldrar* startade på sextiotalet, blir det intressant att se hur tidningen förhållit sig till detta.

4.1.4 Myten om föräldraskap inom kärnfamiljen

Trots att det med tiden blir allt mer vanligt med alternativa familjekonstellationer, menar Chambers att det ändå är myterna om den traditionella kärnfamiljen som fungerar som ideal i samhället (Chambers 2001:2). Inom myten om kärnfamiljen blir det intressant att se vilka myter och därav normer som finns gällande vilka roller mamman och pappan socialiserats in i inom föräldraskap. En vanligt förekommande föreställning inom den sociala konstruktionen av moderskapet är föreställningen om att moderskärleken är en instinkt hos kvinnor (Ahrne et al. 2003:141). Ideologin att en kvinnas främsta uppgift är att föda barn och sedan fostra barnet spred sig under industrialiseringen, speciellt under den så kallade hemmafruepoken. Numera är andelen svenska kvinnor som arbetar ungefär lika stor som andelen män vilket har bidragit till tvåförsörjarfamilj vilket i sin tur har förändrat familjens inre relationer. Även om familjesituationen gällande moder- och fadersrollen har ändrats har mamman, trots de ökande deltagande i arbetslivet, fortfarande det praktiska ansvaret för barnets omsorg (Ahrne et al. 2003:142). De kulturella föreställningarna om moderskapet är delvis en förklaring till att kvinnor är de som tar största ansvaret för barnen. Rollen som mamma är starkare förknippad med familjeorientering snarare än yrkesorientering och kvinnor nästan förväntas på ett annat sätt än männen att prioritera barn och familjen. Könsskillnader på arbetsmarknaden innebär

ofta att mannen i familjen är den som drar in den största delen av familjens inkomst, vilket har resulterat i ett mindre ansvarstagande gällande barn och hushåll (Ahrne et al. 2003:143-144). Däremot har fadersrollen förändrats de senaste decennierna och moderna studier visar att dagens pappor numera är mer engagerade i barnens liv, bland annat tar pappor ut mer föräldraledighet än tidigare. Däremot går det fortfarande att se att mammor är de som spenderar mest tid och tar mest ansvar för barnen, framförallt i småbarnsåldern (Ahrne et al. 2003:145). Trots att föräldrarollerna utmanas går det fortfarande att se strukturer och mönster i att mycket av dessa roller lever kvar inom familjer och därav finns kvar i samhället. Det är därför intressant att undersöka vidare varför dessa normer och attityder kring familj och föräldrarollerna lever kvar för att kunna analysera hur detta speglas i *Vi föräldrar*. Således kommer begreppet genus diskuteras kopplat till familj och föräldraroller i nästa avsnitt.

4.2 Genus i kärnfamiljen

4.2.1 Vad är genus?

Inom genusforskning är det vanligt att skilja på begreppen kön och genus. Kön är det biologiska könet du tilldelas vid födseln, medan genus är det socialt konstruerade könet som skapas utifrån kulturella förväntningar på beteende mot en könsroll. Vi behandlar genus som en självuppfyllande förutsägelse, både manligt och kvinnligt är något som vi lär oss och kan därför förklaras som en slags inlärningsprocess (Josefson 2005:9). Det handlar både om normer, värderingar och attityder som tillskrivs rollen. Förväntningar och antagande om att uppfylla ett mönster gällande könsroller förmedlas ofta via kommunikation mellan människor. Vid en tidig ålder lär vi oss att uppträda, tala och bete oss mot varandra utifrån sociala förväntningar i relation till vårt kön (Nilsson & Waldermarsson 2016:108-109).

4.2.2 Könsroller inom kärnfamiljen

Ahrne et al. (2003:84) förklarar att en människas möjligheter och handlingar i livet är beroende på vilken könstillhörighet denne har. Är du en man har du andra förutsättningar än om du är kvinna och vice versa. Dessa förutsättningar gäller både i arbetslivet men även inom familjelivet. Författarna förklarar att en man har mer tillgång till resurser och makt jämfört med kvinnor. Dessa maktskillnader mellan könen är det som vanligtvis kallas genussystem

(Ahrne et al. 2003:85). Ahrne et al. (2003:85) beskriver att dessa könsroller som individer tilldelas även speglar sig i deras föräldraroll, vilket innebär att mammarollen och papparollen skiljer sig åt. Kvinnor och män gör ofta skilda val av utbildning, fritid och yrkesliv (Ahrne et al. 2003:85). Samhället och omgivningen har ofta rollförväntningar på både flickor och pojkar. Dessa förväntningar för flickor är att de ska sköta de husliga sysslorna och tänka mer på utseende medan pojkar förväntas att lyckas prestera och konkurrera. Dessa rollförväntningar återfinns även i val av yrken i arbetslivet där kvinnor i stor majoritet hittas inom hälso- och sjukvård, socialt arbete och administrativt arbete, männen dominerar istället inom tillverkningsarbete och tekniskt arbete (Ahrne et al. 2003:88).

Det är inte bara när det kommer till egenskaper, roller och personliga attribut som manligt respektive kvinnligt blir uppdelat utan det går även att se skillnaden i användandet av färger. Anna Nordenstam (2011:146) skriver i sin artikel *Thinking about pink* hur färgen rosa för svenska män under lång tid generellt har varit kopplat till kvinnor, unga tjejer och homosexualitet. Hon skriver även hur uppdelningen av färg börjar vid en tidig ålder, detta tydligast i hur klädbutiker ofta har en påtaglig uppdelning av barnkläder med en rosa avdelning för flickor och blå avdelning för pojkar. Denna typ av uppdelning går även att se i leksaksbutiker där det inte allt för sällan finns en rosa sektion för tjejer med prinsessklänningar och dockor och en pojksektion innehållande svarta batmankostymer och blå billeksaker (Nordenstam 2011:146). Detta blir intressant att undersöka hur färger kopplat till kön gestaltas i tidningen *Vi föräldrar* för att se om de traditionella uppdelningarna fortfarande lever kvar i tidningen.

4.2.3 Hur uttrycker sig genus i massmedier?

Det går alltså fortfarande att urskilja att det finns tydliga könsroller i samhället, nämligen vad som anses manligt och kvinnligt. Det blir därför intressant att studera hur massmedier, närmare bestämt *Vi föräldrar*, förhåller sig till dessa myter kring könsroller. Gunilla Jarlbro (2006:148) analyserar genus och diskuterar hur det framställs i media. Författaren förklarar att män och kvinnor framställs på olika sätt i medier och att detta är något som är känt sedan länge. Dock menar Jarlbro att det kanske inte alltid är något som vi medvetet tänker på och att det kan bero på att vi är uppväxta och har ingrodda mönster gällande hur män respektive kvinnor framställs. Inrotade föreställningar gällande vad som är manligt respektive kvinnligt

återskapas i media gång på gång utan att ifrågasättas (Jarlbro 2006:148). Nilsson och Waldemarsson förklarar att olika medier är starka kanaler när det gäller att kommunicera samhällets traditionella syn på könsroller och idealet för dessa, vilket i sin tur bidrar till att upprätthålla kulturella normer och beteendemönster (Nilsson & Waldemarsson 2016:108).

Även Strinati (2004) tar upp hur genus framställs i media och hur manlighet och kvinnlighet representeras i linjer med kulturella stereotyper. Dessa stereotyper menar han är att män ofta framställs som dominanta, aktiva och kompetenta och innehar egenskaper som kräver professionalism och styrka. Kvinnor å andra sidan är vanligtvis gestaltade som underordnade och passiva, ofta oviktiga och utförande av sekundära uppgifter. Genom att avbilda könen utifrån deras stereotyper på detta vis bekräftar media de könsroller och ojämlikheter som råder (Strinati 2004:171). Strinati (2004) skriver även om *the symbolic annihilation* vilket syftar till hur medierepresentationer ignorerar och utesluter kvinnor och deras intressen. Kvinnor är antingen frånvarande eller representerade utifrån stereotyper om kvinnlighet såsom sexuell aktivitet eller hushållsarbete. Denna roll som kvinnor får av media är bland annat eftersom de socialiseras in i denna roll (Strinati 2004:167).

5.0 ANALYS

Efter analys av det empiriska materialet gick det att urskilja två specifika teman som är återkommande i tidningen. Det första temat handlar om hur tidningen framställer kärnfamiljen. Det här temat är det första som analyseras i detta avsnitt där teoretiska begrepp som myter om kärnfamiljen, myter om den moderna familjen och föräldraskap diskuteras. Det andra temat som återfinns i analysen är hur kön representeras i tidningen utifrån familjeroller. Här diskuteras begrepp som genus samt mamma- och papparollen för att analysera hur detta representeras i tidningen. Genomgående i analysen diskuteras de teoretiska begreppen med hjälp av exempel från studiens empiriska material.

5.1 Bilden av en kärnfamilj

Nedan följer ett exempel på hur *Vi föräldrar* illustrerar bilden av en familj i reportaget "Grön (& lyxig) festmat family-style".

Det första vi ser i reportaget är rubriken som står med stora svarta bokstäver, den tar upp ungefär halva sidan. Utöver det är första sidan mestadels text och några bilder på deras kokböcker. Det framgår att det är ett reportage om en familj som gjort en kokbok som bland annat handlar om hur man får barnen att äta grön mat. Det framgår även att familjen har en blogg tillsammans. Sida två är en stor bild på hela familjen, här ser vi en mamma, en pappa, en dotter och två söner och även en ruta som innehåller kort information om familjen. Familjen sitter nära varandra på en terrass och håller om varandra. Resterande bilder och text är recept från deras kokbok eller bilder på deras barn. (nr.11/2019)

Ovanstående exempel är det vanligaste sättet en familj illustreras i *Vi föräldrar*. I reportaget framgår det att det är föräldrarnas biologiska barn och att familjen håller ihop. Den här typen av familjekonstellation är likt Murdock's definition av en kärnfamilj. Nämligen en familj bestående av en mamma, pappa, biologiska barn och där mamman och pappan ska ha en känslomässig och ekonomisk relation till varandra (Hendrix 1975:126). I exemplet som redogjordes för ovan illustreras kärnfamiljens känslomässiga relation genom att familjen sitter nära och håller om varandra på bilden. På grund av att de har publicerat den här kokboken tillsammans och eftersom de har en blogg tillsammans, tyder på att de har en delad inkomstkälla vilket kan tolkas som att de har delad ekonomi. Därför kan det även tänkas att familjen tycks ha den här ekonomiska relationen med varandra. Att avgöra från både bilder och från information i texten i reportaget, blir det tydligt att familjen framförallt delar ett känslomässigt band till varandra. Genom att familjen framställs som att de både gjort kokboken och att de driver bloggen tillsammans, ger reportaget ett starkt intryck av gemenskap. Familjen som illustreras i detta reportage kan tänkas passa in i Murdock's definition av en kärnfamilj och därav även passa in i de myter som råder om den traditionella kärnfamiljen.

Men utifrån Parsons definition av en kärnfamilj, hade det även kunnat tänkas att *Vi föräldrar* presenterar familjen på ett sätt som utmanar myten om kärnfamiljen. Anledningen till detta är eftersom Parson menar att den traditionella kärnfamiljen handlar mer om den rollfördelning som familjen, främst föräldrarna, socialiseras in i (Ahrne et al. 2003:114). Den rollfördelning Parson beskriver handlar bland annat om att mannen är familjeförsörjare medan kvinnan är hemmafru. Dock menar mer modern forskning kring kärnfamiljen att bilden av mannen som ensam familjeförsörjare börjar tyna bort och att det snarare är vanligare att hushållet besitter

två familjeförsörjare, nämligen både mannen och kvinnan (Ahrne et al. 2013:141). Eftersom det framgår i reportaget att mamman och pappan har skapat kokböcker tillsammans och att de har en blogg tillsammans framgår det att det inte endast är mannen som är familjeförsörjare i detta fall. Men Parsons syn på att kvinnan ska vara hemmafru är en så pass förlegad syn att bara för att familjen i exemplet har två familjeförsörjare behöver det inte betyda att familjen är normbrytande i dagens samhälle och dagens myter om kärnfamilj. Ovanstående exempel indikerar på att *Vi föräldrar* framställer familjen i reportaget utifrån de myter om kärnfamiljen som råder idag. Detta eftersom familjen består av en mamma, pappa och barn, samt eftersom familjen verkar dela en stark känslomässig relation med varandra där de arbetar gemensamt med olika projekt.

Nedan följer ytterligare ett exempel på hur en typisk familjeform framställs i artikeln “Född för tidigt - så är det på neo” i tidningen *Vi föräldrar*.

I den här artikeln får man följa tre familjer vars barn har fötts med prematur födsel. Alla tre familjer består av en mamma, en pappa och barn. Varje familj får en sida var där deras historia återberättas, det är en bild längst upp till vänster där man får se familjen. I bilderna där familjerna visas, håller samtliga föräldrar om varandra och barnet. Alla tre historier slutar med att barnen idag är friska och utan komplikationer. (nr.11/2019)

Ovanstående reportage speglar ytterligare exempel på hur *Vi föräldrar* illustrerar familjer i tidningen. I reportaget ovan ser vi tre exempel där familjerna ser likadana ut, nämligen heterosexuella par med biologiska barn där alla har vit etnisk bakgrund. Kopplat till Chambers resonemang illustreras dessa familjer utifrån “myten om kärnfamiljen”. Den uppsättning myter som råder gällande familjer idag, har blivit så normaliserad att den klassiska kärnfamiljen ses som den “funktionella” medan andra familjekonstellationer blir avvikande (Chambers 2001:34). Genomgående i de reportage och artiklar som studien analyserat går det att överlägset urskilja att den typ av familj som presenteras är den typ av kärnfamilj som Chambers beskriver som den normativa och traditionella kärnfamiljen. Denna familj är bestående av ett heterosexuellt par med biologiska barn där alla har en vit etnisk bakgrund. Det kan tänkas vara så att eftersom *Vi föräldrar* ständigt konstruerar begreppet familj utifrån den här kontexten, nämligen utifrån de rådande myterna om kärnfamiljen, resulterar det i att andra familjekonstellationer hamnar i skymundan eftersom dessa sällan

framhävs i tidningen. Chambers förklarar att det krävs utmaningar av myterna för att dessa ska kunna förändras, exempelvis genom att presentera andra typer av familjekonstellationer än den traditionella kärnfamiljen (Chambers 2001:34).

Det är även intressant att samtliga barn i reportaget som föds med prematur födsel klarade sig bra utan några vidare komplikationer. Även om en prematur födsel inte räknas med som det normativa och som ideal, illustrerar tidningen familjerna ändå utifrån en solskenshistoria. Det hade kunnat tänkas vara mer normbrytande om *Vi föräldrar* valt att illustrera ett fall med en prematur födsel som inte endast är en solskenshistoria, exempelvis en ensamstående mamma eller ett homosexuellt par som föder ett barn för tidigt. I alla tre familjer som illustreras är det en kvinna och man med starkt känslomässigt band till varandra som går igenom detta tillsammans, där barnet sedan lever ett " normalt " liv. Varje familj i reportaget framställs som att födseln var något de gick igenom tillsammans som en familj och att de har kommit starkare ur detta. Även detta reportage uppmärksammar de känslomässiga band och den gemenskap familjerna har, vilket indikerar på att tidningen framställer familjerna utifrån de traditionella myterna om kärnfamiljen.

Nedanstående reportage handlar om att föräldrarnas kön är oviktigt, vilket vid första anblick kan tänkas vara ett utmanande av myten om kärnfamiljen och därav ett normbrytande inslag i tidningen.

Det här reportaget har rubriken "Trygg eller otrygg - den viktiga anknytningen till ditt barn". Artikeln innehåller 20 frågor och svar till en psykolog om hur du bäst knyter an till ditt barn. Första sidan är rosa och innehåller inga bilder utan endast några frågor och svar. På sida nummer två är det en stor bild på en man med en nyfödd bebis, färgen på den här sidan är främst blå. På den här sidan var det ett påstående som löd "Förälderns kön oviktigt", det är en notis med några rader som förklaring till påstående. I den här notisen förklarar psykologen att nästan all tidigare forskning rörande detta har gjorts på barn och mammor, men att det idag kommit till vår vetenskap att föräldrarnas kön inte spelar någon roll angående anknytning. I resterande frågor i artikeln har det framkommit svar från psykologen som handlar om relationen mellan en mamma och en pappa. (nr.12/2019)

Den största delen av den här artikeln handlar om frågor som främst är riktade till föräldrar som består av en mamma och en pappa, förutom i en notis där det kan tänkas vara riktat till

andra typer av familjekonstellationer. Som rubriken på notisen avslöjar förklarar psykologen att föräldrarnas kön inte ska spela någon roll och bredvid notisen har vi bilden på mannen som håller i en nyfödd bebis. Utifrån detta hade det kunnat tolkas som att notisen är riktad till bland annat homosexuella par vilket kan tolkas vara ett sätt av *Vi föräldrar* att utmana myten om kärnfamiljen genom att framställa familjer på andra sätt. Som Chambers förklarade krävs det aktivt utmanande av myterna som idag utgör kärnfamiljen för att det ska ske en förändring (Chambers 2001:3). Men samtidigt är det fortfarande endast ett inslag av 20 som i detta reportage skulle utmana myten om kärnfamiljen eftersom resterande inlägg är specifikt riktade till en mamma och en pappa. Därför kan det tänkas att *Vi föräldrar* i detta avsnitt inte aktivt utmanar myten, utan snarare passivt eftersom det inte uttryckligen riktar in sig till andra familjeformer utan det lämnas snarare kvar som tolkning.

Det kan vara så att notisen riktar in sig till den traditionella kärnfamiljen och att den då förmedlar att även pappor kan knyta an till sina barn och inte endast mammor, snarare än att två pappor eller två mammor kan få samma anknytning. Ahrne et al. (2003) förklarar att mammor och pappor har olika ansvar inom familjen, där mamman tar ett större ansvar för familjen och pappan istället är mer yrkesorienterad. Däremot förklarar Ahrne et al. (2003) att detta synsätt på mamman och pappans roll börjar utmanas och att det idag inte är lika uppdelat mellan föräldrarna (2003:141). Det kan tänkas vara ett val av tidningen att vara normbrytande genom ett försök till att utmana de klassiska könsrollerna som existerar inom kärnfamiljen. Men eftersom inslaget innehöll information om tidigare forskning som endast fokuserat på mammor och barns anknytning och inte pappors anknytning tyder det på att det istället handlar om att pappor också kan få anknytning. Eftersom bilden bredvid inslaget är en bild på en man som håller i ett barn, tyder det på att inslaget menar att pappor även kan knyta an till sitt barn.

Som ovan nämnts, är detta reportage inte är utmanande nog för att lyckas förändra myten om kärnfamiljen. Visserligen hade reportaget kunnat tänkas rikta in sig till homosexuella par, men det är tvivelaktigt eftersom det varken nämner eller illustrerar en familj med exempelvis ett samkönat par. På grund av denna otydlighet i budskapet, tolkas tidningens utmanande snarare passivt. Att det är ett passivt utmanande innebär att tidningen visserligen går ifrån de traditionella myterna om kärnfamiljen, men att det inte kan räknas som tillräckligt aktivt för

att myterna ska kunna förändras. Det hade kunnat vara ett mer aktivt utmanande och då normbrytande inslag om exempelvis bilden hade illustrerat två män som står och håller i ett barn. Nedan visar ett segment i en av tidningarna som tydligt skildrar ett homosexuellt par.

Detta är ett reportage som handlar om att läsare kan skicka in frågor till en psykolog varav en fråga löd "Hur kan vi som gaypar bli föräldrar?". På sidan där denna fråga tas upp, är halva sidan en bild på två män som håller i handen. Deras huvuden är avklippta, vilket gör att det enda vi ser är två män från halsen nedåt som går på en grusgång och håller hand. Killarna har mörka, grå och blåa kläder. När experten ska svara är det en rubrik med stora bokstäver där det står "barnet kan ha flera föräldrar", lite längre bort i texten har de förstorat ett citat där det står "en möjlighet är att skaffa barn med en singelmamma eller ett tjejpär". (nr.8/2019)

Det som går att urskilja från både bilden och frågan är att den här delen av frågestunden är riktad till män som har en relation med en annan man och som försöker skaffa barn. Frågan är inte skriven av redaktionen utan det är en privatperson som skickat in den till tidningen. Detta var det enda inslaget av det insamlade materialet som framställde och riktade in sig till endast homosexuella par. Å ena sidan kan det tänkas vara ett sätt att utmana den rådande myten om kärnfamiljen, nämligen att det inte behöver vara föräldrar som har en heterosexuell relation. Men å andra sidan kan det tänkas vara ytterligare en upprätthållning om normen av den funktionella familjen eftersom artikeln upprepade gånger trycker på att den familjeform som är att föredra är den där det är både män och kvinnor som är involverade. Som Chambers förklarade är den funktionella familjen en familj där föräldrarna ingår i en heterosexuell relation, och där homosexuella föräldrar snarare skulle bidra till en avvikande familjeform (2001:34). Med detta sagt blir intrycket att tidningen vill utmana den rådande myten om hur en kärnfamilj ska se ut, eftersom inslaget illustrerar ett homosexuellt par. Däremot kan det diskuteras hur aktivt utmanande detta inslag är. Det blir vidare intressant att koppla detta inslag till reportaget "Född för tidigt - så är det på neo", där alla familjer som illustrerades framställdes utifrån de traditionella myterna om kärnfamiljen. I inslaget om förtidigt födda barn sågs föräldraskap och familjen som en solskenshistoria, där familjen överlever allt. Men kopplat till detta inslag, där homosexuella vill skaffa barn, ses det snarare som något komplicerat och som en process som blir svår att överkomma.

Som Ahrne et al. (2003:124) förklarar blir det vanligare med alternativa familjekonstellationer, som exempelvis singelföräldrar eller homosexuella par, vilket gör det rimligt att tidningen bör involvera andra typer av kärnfamiljer än normen, vilket tidningen endast gör i en artikel i en tidning. Det hade även kunnat tänkas vara så att tidningen upprätthåller myten om kärnfamiljen och att de snarare osynliggör alternativa familjeformer, eftersom männen i bilden är framställda på ett sätt som gör de anonyma i och med att de inte har några huvuden. Kan det tänkas vara ett sätt för tidningen att normalisera myter om kärnfamiljen genom att inte framställa homosexuella par som en accepterande kärnfamilj? Samtidigt förklarar Strinati (2004:167) att det i media vanligtvis är kvinnor som blir ignorerade eller anonymiserade och att det är männen som är överrepresenterade. I detta fall kan det snarare tolkas som att det är männen som blir ignorerade och att artikeln istället tar in kvinnor i inslaget eftersom män inte historiskt sett är lika familjeorienterade som kvinnor är. Däremot förklarar Strinati (2004:167) även att kvinnor endast får plats i media när det handlar om hushållsarbete eller familjefrågor, vilket kan tolkas som att kvinnor endast blir överrepresenterade i media för att bibehålla de myter om kärnfamiljen som levt med i samhället under en lång tid. Med detta sagt kan det tänkas vara ytterligare ett inslag där tidningen konstruerar familjer utifrån myterna om den traditionella kärnfamiljen, och där medlemmarna i familjen blir *representerade* utifrån deras kön, vilket vidare analyseras i nästa del av analysen.

5.2 Representation utifrån föräldrarollen

I det här reportaget tar *Vi föräldrar* upp olika anledningar till att försäkra sitt barn och varför det är viktigt. Till sin hjälp för att förklara detta har tidningen vänt sig till Håkan Karlsson, jurist och expert på Konsumenternas försäkringsbyrå.

Reportaget är uppdelat över tre sidor och går främst i mörkare färger. De två första sidorna är ett fotografi som föreställer en pappa som leker med sin dotter ute i skogen. På första sidan kan vi se en liten flicka klädd i rosa tröja balanserade på en stock medan reportagets andra sida gestaltar en man iklädd mörka kläder. På den andra sidan finns även en infogad bild på expert Håkan Karlsson i högra hörnet. På den tredje sidan tas halva sidan upp av ett fotografi på en liten pojke som står vid en blå rutschkana och den andra halvan tar upp sex saker att tänka på när man ska välja barnförsäkring. Även den här sidan går i mörkare och mer neutrala färger. (nr.5/2020)

Som detta exempel visar så är det mannen som kopplas till ärenden och reportage rörande försäkring och ekonomi i tidningen. Tidningen har även anlitat manliga experter till dessa områden. Det går även att se mönster gällande färgval i dessa typer av inslag, nämligen att det är mörka färger som blått vilket associeras till maskulinitet (Nordenstam 2011:146). I exemplet ser vi även att pappan har mörka kläder, som kopplas till maskulinitet, medan flickan har rosa kläder som är kopplat till femininitet. Som Nordenstam förklarar är färgval ett vanligt sätt att uttrycka en tydlig könsmarkering på (Nordenstam 2011:147).

Som Ahrne et al. (2003) förklarar utifrån Parsons teorier, har det traditionellt sett varit mannen i en familj som har ansvar att tillgodose materiella förnödenheter till familjen. Detta innebär att mannen har ansvar för bland annat ekonomi och liknande områden i familjen (Ahrne et al 2003:115). Utifrån ovanstående exempel ser vi att mannen i detta reportage är representerad utifrån dessa typiska ansvarsområden kopplat till kön och familjeroll. Med detta sagt, indikerar det på att *Vi föräldrar* representerar individer i tidningen utifrån de traditionella könsrollerna och deras roll i en familj. Dessa traditionella föräldraroller som illustreras är de roller som stämmer överens med myterna om kärnfamiljen. Ahrne et al. (2003:141) förklarar också att mannen i familjen traditionellt sett varit mer yrkesorienterad där ansvaret att ta hand om hushåll och barn varit kvinnans ansvar. Samtidigt illustrerar bilden i reportaget att mannen umgås med sin dotter, och innehållet i reportaget handlar om hur man ska tänka rörande ekonomi till sina barn. Eftersom kvinnan är den som ska ha ansvar för hushåll och barn enligt myterna om kärnfamiljen och föräldrarollen, kan det utifrån ovanstående reportage tolkas som att även mannen i detta fall har ansvar för hushåll och barn. Mannen i inslaget leker med sitt barn vilket tyder på att han är involverad i sitt barns liv och eftersom inslaget handlar om ekonomi kan det ses som en hushållssyssla han har ansvar för. Utifrån detta hade det kunnat tolkas som att reportaget är utmanande av myterna om föräldraroller och då kärnfamiljen. Det går dock fortfarande att urskilja kopplingar till de traditionella myterna om kärnfamilj där de traditionella könsrollerna och familjerollerna uppenbarar sig eftersom det endast är pappan som illustreras i reportage rörande ekonomi och försäkring. Det indikerar på att tidningen representerar individer utifrån de traditionella myter som finns inom köns- och familjeroller. Med detta sagt tyder det på att *Vi föräldrar* utmanar myten om kärnfamiljen på ett passivt sätt snarare än ett aktivt utmanande.

I samma nummer som ovanstående artikel går det att hitta ett stort reportage om hur man firar sitt barn med en fest. Reportaget innehåller tips på både fest, namn, kläder och bakverk.

På första sidan kan vi se en stor rubrik som lyder "tips och inspiration- fira ditt barn med en fest!". På sidan gestaltas en flicka iklädd ljusrosa klänning och i bildens nedre hörn går det att se ett fotografi på en nyfödd bebis liggande i en kvinnas famn. Reportagets andra sida handlar om inbjudan till fest, i nedre hörn finns det en bild gestaltande tre kvinnor och en bebis med tillhörande text "be gärna släkt och vänner att hjälpa till med festen". Sida fyra ger läsaren tips på gåvor där tidningen lämnar tolv olika tips på vackra gåvor att ge eller önska sig. Följande sida innehåller även den tips men på kläder för festen. Sida sex och sju handlar om att "baka gott till festen". Det går att se att genomgående i reportaget följs färgkoden ljusa färger med inslag av rosa och blommigt. (nr.5/2020)

Det här inslaget skiljer sig mycket från reportaget rörande ekonomi och försäkring. Först och främst finns det en skillnad rörande färgerna i reportagen. Ovanstående inslag innehöll mycket mer ljusa färger, där rosa var den vanligast förekommande färgen, vilket enligt Nordenstam (2011:146) är en färg som ofta är förknippad med flickor. Något annat som skiljde sig var vilka individer som *Vi föräldrar* valde att ha med i reportaget. Som Ahrne et al. (2003:141) menar är arbete rörande hushåll och barn någonting som historiskt sätt kopplats till kvinnors roll i samhället. I reportaget framgår det att det kan vara bra att ta hjälp av släkt och vänner när man ska hålla en fest, men detta verkar endast gälla kvinnlig familj eller vänner (Ahrne et al. 2003:141). Eftersom detta förslag är kopplat till en bild som innehåller endast kvinnor, kan det tänkas vara en ytterligare antydning att detta reportage om fest riktar sig till deras kvinnliga läsare. Det här inslaget är även likt de fall som återfinns i Skölds (1998) studie som Jarlbro (2006:101-102) återberättar. I den föräldratidningen representerades mammorna, alltså kvinnorna, nästan genomgående utifrån deras kön. Tips om bakning, hushållssysslor och en ständig utseendefixering var några av de vanligaste innehållen i tidningen (Jarlbro 2006:101-102). Utifrån ovanstående exempel i *Vi föräldrar* går det att se liknelser med den föräldratidning som Sköld studerade. Att ordna fest till sitt barn och tips till vad barnen kan önska sig är några av ämnena som tas upp i den artikeln och att utläsa av bilderna samt färgval är artikeln riktad till kvinnliga läsare. Det tyder på att *Vi föräldrar* upprätthåller de olika könsrollerna eftersom de representerar människorna som är

med i tidningen utifrån deras kön. Utifrån detta resulterar det i ytterligare ett argument till att tidningen genomgående utgår ifrån den klassiska myten om kärnfamiljen.

Det finns andra inslag i tidningen där könsrollerna utmanas vilket tyder på att tidningen försöker utmana sättet kvinnor och män vanligtvis representeras i media. Många artiklar och reportage i *Vi föräldrar* har med experter för att få svar på antingen frågor eller ge tips till läsarna. Dessa experter som presenteras i tidningen är i majoritet kvinnor, men några män finns med. Detta kan tänkas utmana könsrollerna, som Strinati (2004:171) förklarar är det vanligtvis män som blir representerade utifrån deras professionalism och sakkunnighet medan kvinnor presenteras som oviktiga och i utförande av sekundära uppgifter. Utifrån Strinatis resonemang hade det kunnat vara så att *Vi föräldrar* vill ha med fler kvinnliga experter än män för att utmana könsrollerna genom att inte endast ha med män som experter, som tidigare varit normen.

Det går däremot att se mönster i att experternas områden är beroende av deras kön, och därav deras roll inom myten om den klassiska kärnfamiljen. Majoriteten av kvinnorna är experter på områden gällande amning eller andra graviditets- och barnfrågor och till yrket är de flesta av dessa experter sjuksköterskor, barnmorska eller kock. Männerna som är experter har yrken som ekonom eller jurist och ger tips och råd gällande försäkringar och sparande till barnen. Experternas kön och yrke som tidningen gestaltar går koppla till människors roll inom en familj. Som Parsons (Ahrne et al 2003:115) förklarar finns det två roller som tar hänsyn till samhällets behov av den expressiva och den instrumentella ledaren. Den expressiva, som är den roll kvinnan tilldelats, handlar om att hålla familjen samlad och tillfredsställa känslomässiga behov inom familjen. De kvinnliga experterna i tidningen besitter den mer expressiva rollen där deras expertområden omfattar familjefrågor. Den instrumentella rollen, mannens roll, sköter däremot de materiella behoven i familjen och är den som fungerar som försörjare av dessa behov. De manliga experterna i tidningen får den instrumentella rollen eftersom de har ansvar att bland annat sköta försäkringar och besparingar till barnet. Utifrån Parsons resonemang om roller inom familjen tyder det på att *Vi föräldrar* representerar kvinnor och mäns familjeroller även i deras val av experter. Som ovan nämnts är det fler kvinnor än män som är experter, vilket vid första anblick kan tänkas vara utmanande till både könsroller och föräldraroller, och därför utmanande av myten om kärnfamiljen. Däremot kan

det även tolkas som att det finns tendenser av de traditionella könsrollerna och “mamma och papparollerna” kvar i flera inslag i tidningen eftersom experternas roll i tidningen följer dessa. Även det här tyder på att tidningen i flera fall reproducerar myten om den funktionella kärnfamiljen, där den mer moderna synen på könsroller och familjekonstellationer hamnar i skymundan vilket leder till att deras utmanande av myten om kärnfamilj inte är tillräckligt aktivt för att dessa myter ska kunna förändras.

5.3 Sammanfattning av analysen

Utifrån ovanstående analys går det sammantaget att urskilja att det vanligaste sättet *Vi föräldrar* framställer familjer är utifrån de rådande myterna om den traditionella kärnfamiljen. Familjerna som framställs har oftast ett starkt känslomässigt band till varandra, eftersom det oftast är bilder på när familjen står nära och håller om varandra. Det går även att urskilja att föräldrarollen mestadels kopplas till den stereotypa mamma- och papparollen. Mammarollen uttrycks oftast i termer rörande bakning och planerande av fester och det är vanligare att mamman skildras i reportage rörande hushåll och barn. Tidningen uttrycker papparollen i större utsträckning i reportage rörande ekonomi och säkerhet. Det går även att se dessa könsroller kopplat till tidningens val av experter, där det visserligen är fler kvinnor som är experter men där deras yrken representeras utifrån deras kön. Det går även att urskilja skillnader i val av färg beroende på om det är en man eller kvinna som illustreras. Det är vanligare att *Vi föräldrar* använder sig av ljusa färger och främst rosa när kvinnor eller flickor förekommer, men även vanligare med mörka toner och blåa färger när män och pojkar förekommer.

6.0 SLUTDISKUSSION

Syftet med studien var att undersöka hur föräldratidningar, närmare bestämt *Vi föräldrar*, skildrar föräldraskap i förhållande till genus och stereotyper av kärnfamiljen. Syftet med studien var även att undersöka hur *Vi föräldrar* konstruerar myterna kring kärnfamiljen och dess alternativ i tidningen. Det kan konstateras att nästintill alla familjer som tidningen skildrar framställs utifrån myten om kärnfamiljen, nämligen ett heterosexuellt par med biologiska barn. Mannen och kvinnan inom dessa familjer presenteras även i tidningen utifrån deras roller de socialiserats in i föräldraskapet, det görs alltså en tydlig distinktion

mellan mammans och pappans ansvarsområden inom familjer. Att framställa föräldraskap utifrån dessa köns- och föräldraroller samt genom att ständigt representera familjer utifrån den traditionella kärnfamiljen, innebär att andra familjekonstellationer och föräldraskap hamnar i skymundan. Som Chambers förklarar måste myterna om kärnfamiljen aktivt utmanas för att andra alternativa familjeformer ska bli lika accepterade.

Det framkom visserligen få inslag med andra familjeformer bortom den traditionella kärnfamiljen, exempelvis ett inslag med ett homosexuellt par. Detta är ju på ett sätt ett utmanande av myten om kärnfamiljen, eftersom denna familjeform inte faller inom ramen för myten utan vanligtvis ignoreras. Så räcker sådana inslag till att utmana myten om kärnfamiljen? Eftersom tidningen hade med endast ett reportage som handlade om homosexuella par kan det knappast räknas som ett aktivt utmanande av myten. Det blir snarare ett passivt utmanande, eftersom tidningen visserligen har med andra familjeformer, men med tanke på att de förekommer så pass sällan kan det inte räknas som ett aktivt ansträngande av tidningen att utmana myten. Det är även intressant att det enda inslaget som berörde homosexuella par var ett inslag inskickad av en läsare, det var alltså inte tidningen själva som tog initiativ till frågan. Även detta tyder på att det snarare är ett passivt val av *Vi föräldrar* att utmana myten om kärnfamiljen.

Något annat som går att konstatera utifrån analysen är att tidningen väljer att framställa olika familjeformer på olika sätt. I de reportage där den traditionella kärnfamiljen framställs, vilket är i majoriteten av inslaget, är det gemenskap, känslomässiga band och oöverbinnerlighet som skildras. I de få fall där alternativa familjeformer presenteras framställs det som en komplicerad familjeform, där föräldraskap inte framställs som något lika självklart. Kärnfamiljen målas upp som en solskenshistoria, som något som eftersträvas medan alternativa familjeformer blir något invecklat och ovant. Att framställa olika familjeformer på olika sätt tyder på att *Vi föräldrar* eftersträvar att konstruera familjer utifrån myten om den traditionella kärnfamiljen.

Utifrån de tidningar vi analyserat kan vi dra slutsatsen att den traditionella synen på kärnfamiljen är överrepresenterad och att *Vi föräldrar* därav konstruerar samt upprätthåller myten om den traditionella kärnfamiljen vilket leder till att andra alternativ till kärnfamiljen

inte får någon plats i tidningen. Detta framstår som särskilt märkligt i ljuset av att Sverige är ett av de länder som avviker mest från ideal och normer kring kärnfamiljen och *Vi föräldrar* är en svensk tidning som riktar sig till familjer och föräldrar i Sverige. Det tyder på att *Vi föräldrars* målgrupp inte enbart är familjer och föräldrar som ingår i myten om kärnfamiljen, hur kommer det sig då att de inte representerar andra familjeformer än normen? Det tycks finnas ett visst intresse hos läsarna att ta med alternativa familjeformer eftersom det var en läsare som skickat in en fråga rörande homosexualitet, vilket ytterligare tyder på att deras läsare inte endast ingår i myten om kärnfamiljen.

När vi undersökt detta närmare har vi inte heller hittat någon öppen kritik till *Vi föräldrar* rörande att tidningen endast skulle framställa familjer utifrån myten om kärnfamiljen och då vara exkluderande av andra familjeformer. Detta väcker en fundering att även om Sverige har en stor variation gällande olika familjeformer, tycks myten om kärnfamiljen trots det vara så starkt att få ifrågasätter att myten reproduceras i en Sveriges största föräldratidningar. Som vi såg i Reeds studie, fanns det ändå ett missnöje hos de brittiska HBTQ-föräldrarna som intervjuades över den underrepresentation av alternativa familjeformer i massmedier. För vidare studier hade det därmed varit intressant att fokusera mer på familjer med en alternativ familjeform och då få med läsarnas synvinkel gällande detta. Det hade därför varit intressant att utföra kvalitativa intervjuer av läsare som ingår i en alternativ familjeform, för att skapa oss en förståelse kring hur de upplever *Vi föräldrars* konstruktioner om myten om kärnfamiljen.

REFERENSLISTA

Tryckta källor:

Ahrne, G., Roman, C., & Franzén, M. (2003). *Det sociala landskapet: En sociologisk kommentar till Sverige från 1950-talet till början av 2000-talet*. Gothenburg: Bokförlaget Korpen.

Barthes, R. (2007) *Mytologier*. Lund: Arkiv förlag.

Chambers, D. (2001). *Representing the family*. London: Sage.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Wängnerud, L. (2010). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.

Hansen, A., & Machin, D. (2018). *Media and communication research methods*. Basingstoke, Hampshire : Palgrave Macmillan.

Hartman, J. (2004). *Vetenskapligt tänkande: från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur AB.

Hendrix, L. (1975). Nuclear family universals: Fact and faith in the acceptance of an idea. *Journal of Comparative Family Studies*, 6(2), 125-138.

Jarlbro, G., (2006). *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur AB.

Josefson, H. (2005). *Genus-hur påverkar det dig?*. Stockholm: Natur och kultur.

Nilsson, B., & Waldemarsson, A. K. (2007). *Kommunikation: samspel mellan människor*. Lund: Studentlitteratur.

Strinati, D. (2004). *An Introduction to Theories of Popular Culture*. 2:a uppl. London: Routledge.

Reed, E. (2018). *The heterogeneity of family: Responses to representational invisibility by LGBTQ parents*. *Journal of Family Issues*, 39(18), 4204-4225.

Østbye, H., Knapskog, K., Helland, K. and Larsen, L.O., (2004). *Metodbok för medievetenskap*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi.

Elektroniska källor:

Bonnier magazine & Brands AB (u.å) *Vi föräldrar*. Hämtad 2020-05-20 från <https://bonniermag.se/titel/vi-foraldrar/>

Fröjd, M (2008-11-08) *Vi föräldrar och 1960-talet*. Hämtad 2020-05-17 från <https://www.viforaldrar.se/vara-tidningar/1960-talet/>

Empiriskt material:

Vi föräldrar (2019). Augusti

Vi föräldrar (2019). Oktober

Vi föräldrar (2019). November

Vi föräldrar (2019). December

Vi föräldrar (2020). Februari

Vi föräldrar (2020). Maj